

25.11.2024.

Videonadzor kao preventivna mjera u smanjenju nasilja svakako može pomoći, no nije čarobni štapić kojim ga može eliminirati

Broj kamera za videonadzor postavljenih na javnim površinama u cijelom svijetu raste. Ugradnja videonadzora treba odvratiti od kriminalnih radnji te poboljšati percepciju sigurnosti, no tehnologija prikuplja i veliki broj informacija svih građana, bez obzira na njihove namjere. U akademskoj literaturi formirana su dva glavna teorijska pristupa za razumijevanje uloge videonadzora u javnim prostorima: društvo nadzora i sigurnosna država. Zanimljivo je da oba pristupa nalaze svoje korijene u idejama Paul-Michel Foucaulta, francuskog povjesničara i filozofa, sabranim u knjizi Nadzor i kazna. Društvo nadzora, temelji se na Foucaultovoj perspektivi disciplinske moći, dok se sigurnosna država oslanja na pojmove aparata sigurnosti i upravljanja.

Rasprave o tome trebaju li nadzorne kamere biti postavljene na javnim mjestima, poput škola, trgovina, knjižnica, zračnih luka, barova i klubova, ne vode se samo u stručnim i znanstvenim krugovima već i među običnim građanima, i to već godinama. I dok se neki osjećaju sigurnije s kamerama, drugi, zagovornici privatnosti nisu sretni zbog činjenice da su pod nadzorom svaki put kad su vani u javnosti.

Najučinkovitiji u kontroli i regulaciji prometa

O videonadzoru javnih površina razgovaramo s **Rikardom Pažitkom**, direktorom Pro alarm projekta. Prema njegovim riječima, razlozi postavljanja videonadzora u gradovima i općinama su raznoliki, no pretežito se odnose na želju za prevencijom specifičnih ponašanja. Postojanje videonadzora na javnim površinama kao i obavijesti da je površina pod videonadzorom, građanima daje određenu razinu sigurnosti, te podiže osviještenost, primjerice vozačima da se pravila trebaju poštivati.

„Videonadzor se pokazao najučinkovitijim u kontroli i regulaciji prometa te prevenciji neovlaštenog odlaganja otpada, budući da su to segmenti u kojima se počinitelji ne sakrivaju te ih je lakše identificirati putem registarskih oznaka. Kontrola prometa, odnosno dinamično upozoravanje na uvjete i ograničenja na cesti uvelike mogu povećati sigurnost svih sudionika prometa, te ga kao takvim smatram ključnim za umanjeње prometnih gužvi i nezgoda. U segmentu vandalizma pokazalo se da djeluje preventivno ali i da zahtijeva aktivnu prisutnost kako bi se uspjeli uhvatiti i identificirati počinitelji. Moramo biti svjesni da postojanje videonadzora prvenstveno djeluje preventivno, u smislu da odvraća potencijalne počinitelje od djela, ali i da bez obzira na postojanje videonadzora ne možemo eliminirati sve rizike“, pojašnjava Pažitka.

Videonadzor na svakom kutku

Na pitanje kako javnost reagira na videonadzor na javnim površinama, Pažitka odgovara da smo svjedoci sve učestalijih vijesti o prometnim nezgodama pri kojima policija traži svjedoke. Rasvjetljavanju okolnosti istih uvelike bi pomogao videonadzor na svakom kutku no to je samo po sebi skliska površina gledano iz perspektive građana. Dok istovremeno velika većina pozdravlja postavljanje kamera, prevelika prisutnost videokamera na javnim površinama može izazvati nelagodu. "Smatram da je potrebno pri izradi projekta javnog videonadzora učiniti ga što diskretnijim, naravno uz izuzetak kamera za kontrolu brzine", sugerira.

Naš sugovornik kaže i da determinacija javnih površina u javnosti izaziva malu dozu konfuzije, iako su one definirane kroz: Pravilnik o uvjetima i načinu provedbe tehničke zaštite (NN 198/03) i Pravilnik o načinu i uvjetima obavljanja poslova privatne zaštite na javnim površinama (NN 36/2012).

„U suštini, javna površina je površina namijenjena za korištenje svima pod jednakim uvjetima, poput dječjih igrališta, uređenih zelenih površina, pješačkih zona i staza, parkova, trgova i sl. Ono što primjerice ne ulazi pod javne površine, prema definiciji pravilnika, su: groblja, tržnice i parkirališta“, pojašnjava.

U Pro alarm projektu kažu da je najbrže rastući segment sigurnosne industrije upravo videonadzor te da je nagli razvoj IT industrije priključio video sustave na IP adresu i učinio video sustave globalno dostupnima, dok umjetna inteligencija svakodnevno podiže njihovu isplativost i učinkovitost.

„Naša se rješenja temelje na naprednim tehnologijama, korištenju umjetne inteligencije u oblaku, a sve u svrhu što jednostavnije i preciznije analize neželjenih događanja i prevencije istih. Izvedene projekte zbog profesionalne diskrecije ne bih isticao“, kaže Pažitka.

GDPR naš svagdašnji nije bauk

Pitamo ga kako uopće počinje zaštita nekog grada videonadzorom.

„Početak svakog projekta videonadzora u gradovima i općinama je izrada prosudbe ugroženosti sa snimkom postojećeg stanja koja sadrži analizu opasnosti, izradu sigurnosnog elaborata te definiranje projektnog zadatka. Tek nakon toga kreće se u projektiranje tehničke zaštite odnosno videonadzora. Izradu sigurnosnih prosudbi i elaborata može napraviti samo pravna osoba i obrtnik koji imaju odobrenje za obavljanje djelatnosti privatne zaštite, kako je definirano Zakonom o privatnoj zaštiti (»Narodne novine«, br. 16/20)“, tumači Pažitka te navodi da su danas temeljne regulative koje su na snazi, a koje moramo pratiti kako bi projekti bili usklađeni sa zakonom su: Pravilnik o načinu i uvjetima obavljanja poslova privatne zaštite na javnim površinama (NN 36/12), Pravilnik o uvjetima i načinu provedbe tehničke zaštite (NN 198/03) te Zakon o privatnoj zaštiti (NN 16/20).

„Uz navedene, GDPR naš svagdašnji, odnosno Opća uredba o zaštiti osobnih podataka (Uredba 2016/679, SL EU 4. svibnja 2016.) koja je postala veliki bauk u struci, ali volio bih naglasiti da ne predstavlja značajan problem za izvođenje projekta videonadzora ako se prate pravila iz uredbe“, kaže Rikard Pažitka. U Pro alarm Rješenjima gdje nude optimizirana rješenja videonadzornih sustava prema zahtjevu svakog klijenta, uređaji videonadzora usklađeni su sa svim zakonskim odredbama, a naglasak je upravo na odredbi GDPR-a. Stoga navodi da gradovi u segmentu videonadzora trebaju biti usklađeni s GDPR-om ili pojednostavljeno, po pitanju videonadzora moramo moći odgovoriti na dva pitanja, što želimo postići i zašto je potreban. „Znamo li odgovore na ta pitanja, provodimo procjenu učinka, odnosno odgovaramo na pitanje postoji li rizik za pojedince i njihova prava kada se podaci obrađuju“, pojašnjava.

Kada je riječ o pozitivnim primjerima implementacije videonadzora u gradove, primjer Šibenika je svakako onaj koji svima prvi pada na pamet, prvenstveno zbog načina na koji ga koriste, odnosno imaju koristi od istoga. „Također bih htio istaknuti da Split, Zagreb i Rijeka imaju ekstenzivne sustave, te da mnoštvo drugih gradova i općina napreduje u pogledu povećanja sigurnosti. Po meni, to nije utrka već maraton koji svi sudionici moraju završiti“, kaže Pažitka.

Dodaje da kao preventivna mjera u smanjenju nasilja, videonadzor svakako može pomoći, no nije čarobni štapić kojim ga može eliminirati: „Kao što smo spomenuli na početku, temeljna funkcija videonadzora je odvratanje ponašanja. Napredniji sustavi mogu pratiti pojedince, identificirati različite vrste sumnjivog ili neželjenog ponašanja, te pomoći u bržoj reakciji nadležnih službi, no i dalje je potrebna ljudska odluka i intervencija“.

Krešimir Pučić

(Članak je objavljen uz potporu Agencije za elektroničke medije u okviru Programa poticanja novinarske izvrsnosti)

(Dozvoljeno prenošenje sadržaja uz objavu izvora i autora)